

Színházi műszaki dolgozók képzéséről és az anyagi juttatásról

Őszinte beszéd a színházi és kulturális intézmények műszaki dolgozóinak szakmai képzéséről, az anyagi juttatások terén fennálló feszültségekről, és széljegyzet egy színházi műszaki vezető felmondóleveléhez.

A színházi műszaki vezetők és műszaki dolgozók szakmai oktatásának beindítása az 1960-as évek végén kezdődött el. Az oktatás eszmei megalkotója és pártfogója Dr. Malonyai Dezső, a Műve-

lődésügyi Minisztérium Színházi Főosztályának vezetője volt, aki következetesen végigvitte elképzeléseit, és hivatalból elrendelte az oktatás megvalósítását.¹ Először csak előkészítő tanfolyamok indultak, hogy az alapképzést mindenki megkapja, amelyre a szakmai ismereteket építeni lehet. Később már érettségi vizsgához kötötték a műszaki vezetőképzőre való felvételt.

A műszaki dolgozók esetében az érettségi nem volt alapkövetelmény, elég volt a szakmai gyakorlat és a nyolc általános. A szakmai képzés tehát két irányban indult el: a műszaki vezetők képzésével és a színpadi műszak szakmai oktatásával. Külön volt képzés a díszítőknek, a világosítókknak, hangosítókknak és a bútoros-kellékeseknek, melyekhez megfelelő tananyagok is készültek. Az előadók mindenkor elismert színházi szakemberek voltak, de a színházi vezetőképzőn külső szakembereket is igénybe vettek, akik színházi nyelven tudták alkalmazni a szakmai ismereteket. Ez a Felsőfokú Színházi Vezetőképző még ma is működik, igaz, szabályozták a működtetés feltételeit, a szakmai követelményeket és a vizsgáztatás rendjét, de létezik. A színpadi díszítő, világosító, hangosító, valamint a bútoros-kellékes képzés azonban teljesen leállt, mivel az OKJ (Országos Képzési Jegyzék) listáján nem szerepel. Annak idején ezeket az oktatási formákat az Iparszövetség Oktatási Központja is pártfogolta és évekig működtette, azonban az oktatás központi átszer-

vezése során nem kerültek be az OKJ-be, és így a Felsőfokú Vezetőképzőn kívül megszűnt mindenféle szakmai képzés.

Az oktatáspolitikában azonban most komoly változás történt. Országos szinten újra előtérbe helyezték a szakmunkásképzést, és így van esély arra, hogy ezek a szakmatisító képzések újra beindulhassanak. A feltételek adottak. Igen sok és főleg szakmailag elismert szakember van a színházi világban, akik alkalmasak arra, hogy részt vegyenek a szakmai oktatásban. A tananyag is adott, csupán az eltelt idők technikai újdonságaival és követelményeivel kell kiegészíteni. Ahhoz viszont, hogy ez a szakmatisító oktatás beindulhasson, egy központi akarat szükséges, melyet a SzínházTechnikai Szövetség vezetősége fölkarolhatna, és megszerezhetné a szükséges engedélyeket az oktatás újraindításához.

Feltétlenül egyetértek a műszaki dolgozók felvetésével, hogy nincs utánpótlás a színházi szakmákban, és egyre fogy a szakképzett emberek létszáma. Az utolsó órában vagyunk, sürgős intézkedés szükséges a színházi szakmunkásképzés visszaállítására, melyet megkövetel egyrészt a színházi munka becsülete, másrészt a szakmai képzés hiánya. Az OKJ-be történő felvételnek most itt van a lehetősége, és ezzel meg lehetne újítani, illetve folytatni a színházi szakmunkásképzést. Ennek ügyében központi intézkedésre van szükség, és ha sikerül felújítani ezt a szakképzési formát, igen nagy lépést tehetünk a színházi munka megbecsülése, szakmai elismertetése és az utánpótlás biztosítása terén. A magam részéről mindent el fogok követni, hogy a színházi szakmák képzése újra elindulhasson, annál is inkább, mivel annak idején részese voltam az oktatások megszervezésének, és az oktatásban is részt vettem. A színházi műszaki munkát mindig nagyra becsültem, és a jövőben is mindent el fogok követni a szak elismerése és megbecsülése érdekében. Ezt a szilárd és eltökélt elhatározási szándékomat senki és semmi sem változtathatja meg. Tudom, hogy sokan egyetértenek a szándékommal, és támogatni is fogják törekvéseimet a szakmai oktatás visszaállítása érdekében. Biztos vagyok abban, hogy a Magyar Cirkusz és Varieté Non-

profit Kft. igazgatója, Fekete Péter kormánybiztos úr is támogatni fogja elképzelésemet, mert ő a szakmai képzés fontosságának szószólója, és már a cirkuszi műszak és a vidámparki szakemberek képzését is feltétlenül szükségesnek ítélte. Ennek megfelelően lehetne egy központi irányítás mellett megvalósítani a színházak, kulturális intézmények, cirkuszok és a vidámparki berendezéseket kezelő műszaki szakemberek szakmai képzését, és erről szakmunkás-bizonyítványt adni. Remélem, a színházi szakemberek, akik a képzés fontosságára hívták fel a figyelmemet, egyetértenek az elképzeléssel, és ha javaslatom megvalósul, úgy teljes sikerként értékelhetjük majd az egyetértő törekvésünk eredményét.

A következőkben a hozzám intézett kérdések alapján egy olyan témával kell foglalkoznom, amelyről már kifejtettem a véleményemet, de most az év végén újra napirendre került: ez az anyagi juttatások kérdése. Az év végén, az ünnepek előtt több intézményben osztottak jutalmat vagy tizenharmadik havi fizetést, de volt, ahol mindez elmaradt. Az ezzel kapcsolatos hírek gyorsan terjednek, és igen komoly – a munkavégzésre kiható – feszültségeket okoznak. Felvettem és kellő magyarázattal kifejtettem, hogy egységes álláspontot kellene kialakítani a bérezés és az egyéb juttatások terén. Ne legyen „egyenlődsdi”, de tartózkodjunk a kirívó különbségektől, mert ennek hatása csak kárt okoz az intézményeknek. Ezúton kérem a színházak és kulturális intézmények gazdasági igazgatóit és létesítményvezetőit, hogy az anyagi juttatások terén alakítsanak ki egy közös álláspontot, és annak szellemében építsék fel a fizetések és a juttatások rendjét. A pénzügyi helyzetből adódó különbségek csak kárt okoznak és feszültséget szítanak. Bízom benne, hogy a kérésemnek lesz utóhatása, és nyugvópontra kerül ez a téma.

Most egy olyan kényes témával szeretnék foglalkozni, melyre igen nehezen szántam rá magam, mégis megteszem, hátha lesz eredménye.

A közelmúltban egy színház műszaki vezetője beadta a felmondását, mivel egyszerűen nem tudta elviselni azt a hangnemet, melyet a nála

¹ Ebben a munkában Ölveczky Miklós főmérnök (Nemzeti Színház) és Óvári Győző főmérnök (Vígyszínház) oroszlan-részt vállalt a tananyagok előkészítésével és kidolgozásával. -szji-

sokkal fiatalabb díszlettervező megengedett magának. Nevét nem említem, ahogy a tervező nevét sem hozom nyilvánosságra. Egy általános jelenségre kívánom felhívni a figyelmet, amely az utóbbi időben kezd elharapózni a szakmában. Annyit viszont elárulhatok, hogy a szóban forgó műszaki vezető kiváló szakember, mindene a színház, becsületesen végzi a munkáját. Ezt azért is merem állítani, mivel tanítványom és több éven keresztül a beosztottam volt. Ha nála „elszakadt a cérna”, ott már igen komoly problémáról lehetett szó. A színházi műszakiakkal beszélve, igen kevés esetben ejtenek szót vagy tesznek megjegyzést a díszlettervezőre. Nincs az a lelkesedés és elismerés, amely régen természetes volt a művészi munka elismerése terén. Jelenleg – és ez általános vélemény – azok a fiatal díszlettervezők, akik most kezdik el a szakmát, nem megfelelő hangot ütnek meg a műszakkal, és ezt nehezen viselik el a régi színházi szakemberek.

Nekem még az aktív munkavégzésem során megadatott, hogy kiváló és ismert díszlettervezőkkel dolgozhattam együtt, akik kimondottan nagy és elismert művészei voltak a szakmának. A teljesség igénye nélkül említenék pár nevet, akinek a munkáját és művészi megoldásait csak csodálni tudtam: ilyen volt Varga Matyi bácsi Szegedről, Csányi Árpád és Bakó József a Nem-

zeti Színházból, Fehér Miklós a Vígszínházból, Fülöp Zoltán és Forrai Gábor az Operaházból, Székely László és Szlávik István az ország összes színházából, és még sorolhatnám tovább. Ezeknek a nagy tervezőművészeknek volt egy közös jellemzőjük. A műszakot mindig egyenrangú partnerként kezelték, és ezt a műszak elismerően méltányolta. Mindent megtett, hogy a díszlet úgy kerüljön a színpadra, ahogy azt a tervező elképzelte.

Most a díszlettervezés során sok esetben az egész színpadteret betöltő díszletóriások készülnek, amelyek legtöbbször inkább az önmegvalósítást szolgálják, semmi közük az előadás mondanivalójához. Úgy érzem, jogom van véleményt nyilvánítani, hiszen a színházi

munkában eltöltött 54 év alatt számtalan lehetőségem volt a művészi munkák értékelésére, ahol a díszlet az előadás szellemiségéhez idomult, segítette és hihető hátteret biztosított az előadás mondanivalójához. Ennek szem előtt tartását kérem a most kezdő díszlettervezőktől: tanuljanak a nagy elődöktől, kezeljék egyenrangú partnerként a színházi műszakot, és ne feledjék el, hogy a megálmódott és megtervezett művészetüket mindig a műszak fogja valóra váltani, mert műszak nélkül nincs színház, és a műszak is ember...

SCHMIDT JÁNOS

Lapunk nyomdába adása előtti napon érkezett a hír Schmidt János haláláról. 85 évet élt. Ezt a cikket nem sokkal halála előtt írta... Megrázó szakmánk nagyjainak ilyen gyors eltávozása. Schmidt Jánosról, a magyar színháztechnikusok doyenjéről, a „Tanár úr”-ról következő számunkban emlékezünk meg.

Szerkesztőség

d&b audiotechnik
B22

QSC
E SOROZAT

YAMAHA
TF SOROZAT

HIGH END SYSTEMS

a Barco company

HIGH END SYSTEMS
SOLAWASH PRO 2000

ESZKÖZÖK. RENDSZEREK. MEGOLDÁSOK.

www.intertongroup.com

A sebesség hangja

SQ

Az SQ új szabványt állít fel a kompakt digitális keverők számára.
96kHz XCVI core, nagyfelbontású, csúcstechnológiájú hang,
0,7ms-nál kisebb késleltetés

Ne maradj le!
Találj rá az új SQ-ra!

ALLEN & HEATH
WWW.ALLEN-HEATH.COM

ADMIX